

Mezopotámia

missarum	a terménytartozás állam által való eltörlése
kudurru	földbe ásott kő, birtokvédelem, katonai szolgálatot, adót, a tulaj szedte be
sirqu	Babilonban a földművelő és a bérmunkás egységes neve
rube	Asszíriában főtisztviselő, katonai vezető
hupsu	Asszíriában bérmunkás, félszabad paraszt
awelum	szabad, jogilag önálló, király, pap, birtokos, bérlő, hivatalnok, kereskedő
maskenum	félszabad, kényszerből szolgáló templomban vagy mezőgazdaságban, teljes katona
wardum	szolga, rabszolga, hadifogoly, perképes, önálló vagyona lehetett
kidinnutu	kiváltságos városok polgárai, peres eljárásban kiváltságos, közmunka alól mentes, méltósága védett
mar bani	nemes rendű
la-mar-banutu	nem nemes rendű
dingir	isteni király
malemmu	isteni király
bith-riduti	hivatalnokok háza
vezír	királyhelyettes
kancellár	királyhelyettes
siqlum	ezüstpénz
naditum	papnő
entum	papnő
tamgaru	kereskedelmi monopólium kiváltsága
samgalu	kereskedelmi monopólium kiváltsága, továbbadva alvállalkozónak
tamkarum	a templom külkereskedelmi megbízottja, a katonát válthatta ki a fogságból
manum	pénzegység

Zsidók

beth din	törvény háza
get	válólelél a feleségnek
móhár	hozomány
ketuba	szerződés
din	törvény háza
gemara	befejezés, a következtetések a misna tanaiból
halácha	vallástörvény
mispatim	civil törvények
circumcisio	felvétel Ábrahám törzsébe
sékel	népszámlálás során pénzadomány
zókénim	vének tanácsa
tóra	vallási tekercek, lezárva ie. 5. sz.
misna	következtetések a tóából, lezárva iu. 2. sz.
talmud	misna és a gemara együttesen, lezárva 4. sz.
basszileus	kb. ie 100-tól a király neve
procurator	helytartó

Görögök

oikonomosz	gazdasági tisztviselő
proxenosz	idegen városban vendégbarát
hybrisz	erőszakos magatartás
blabé	károkozás
arrha	foglaló
misztoszisz	bérlet
epiklerosz	egyedülálló örökös
proix	hozomány
oikosz	ház, család
precedens	bírói gyakorlat
nomothétész	a heliaia 600 fős törvényhozó tanácsa
nomosz	törvény
dikaion	igazságosság

diké	önértékelés másokhoz viszonyítva
szünokiszmosz	poliszegyesülés
diadochoszok	Nagy Sándor utódai
osztrakiszmosz	cserépszavazás
grafé paranomon	közzvadás, az archonok testülete jár el
rhétor	szónok
helialia	6000 fős népbíróság
areioszphagosz	az archonok testülete, 9 archon volt
thezmotétesz	a maradék 6 archon, a vallás és törvények betartásáért feleltek
polemarkhosz	a 3. archón, hadvezér (1. a kormányzat vezetője, a 2. a király, vallási vezető)
bulé	500-ak tanácsa
ekklézia	népgyűlés
metoikoi	alsóbbrendű betelepülők
klérosz	vagyoni egység
pharatria	3 pharatria 1 phülé, 1 phatria 30 genos
eupatridák	nemesek
baszileosz	király
genosz	nemzet
phülé	törzs
dilectum	magánjogi büntett
crimen	közjogi büntett

Frankok

tetrarchia	2 imperátor és 2 császár
colonus	termelésben érdekelt szabad földművelő
villa rustica	vidéki birtok
servus casatus	házzal bíró nem szabad szolga
pro remedio animae	felszabadítás a lélek üdvéért
concupinatus	ágyasság
feaderati	szövetséges germánok
junior augustus	a keleti-gót király Theoderich saját címe
senior augustus	a keleti-gót király szerint a Bizánci császár
magister militium	germán hadvezéri cím amit a rómaiak adtak
tertia hospitalitas	a rómaiak vagyonába egyharmad részben a germán megszállók beültetése
sors, sortes, pars	sorshúzás révén kiosztott rész, osztály
possessio	földmagántulajdon
beneficium	visszavehető földhasználat
comes	a helyi igazgatás főnöke, gróf
conviva regnis	germán udvarban élő római előkelő
familia regnis	királyi udvartartás
major domus	a familia regnis élén áll, szabadok gyűlésein elnök, az államigazgatás- az udvar- a királyi testőrség irányítója
comes palatii	palotagróf, az igazságszolgáltatás, követek utasítással való ellátása, katonai kinevezések a feladata
referendarius	régi római cím, jogi dolgok előkészítése, királyi pecsét őrzése, iratkiadás a feladata
cancellarius	adminisztrációért felel
cubicularius	kincstárnok
thesaurarius	kincstárnok
comes stabulae	lovászmeister, a királyi ménes felelőse, katonai vezető
senechal	a királyi udvar utazásszervezője
palatinum	királyi udvar
comitatus	grófság
vicarius	a gróf helyettese
centenerius	a közigazgatási századkerület feje, bíraskodás és hadkötelezettség betartásáért felel
dux	háborús helyzetben a comes felett álló rendkívüli katonai hatáskörrel bírt a grófságban
villae	vidéki birtok
domesticus super villae	a király magángazdasági udvarainak főfelügyelője
decanus	a villae vezetője
idoneitas	alkalmasság az uralkodásra

leges romanae barbarorum	a római alattvalók joga
leges barbarorum	a germánok népjoga
feudum	örökíthető földbirtok
romani tributarii	római szabad kisbirtokos leszármazottja
precaria	szolgáltatással terhelt birtok
precaria data	a felajánlott birtokot a földesúr szolgálattal terhelten visszaadta a felajánlónak
precaria remuneratoria	a felajánlott birtokot további területtel kiegészítve a földesúr szolgálattal terhelten visszaadta a felajánlónak
precaria oblata	csak a szolgálat felajánlását jelentette a földesúr felé föld nélkül
archicapellanus	a királyi udvar vezetője
capella regia	királyi kápolna (udvar)
cancellarius	a referendarius helyett, egyházi személy, az archicapellanus alárendeltje, a birodalom adminisztrációjáért felelt
archicancellarius	az archicapellanus új címe 860 után
notorius	a cancellariust segítették a munkájában
scriba	a notoriust segítette
comes palatinus	egyházi és világi bíró, a birodalmi adminisztrációban is közreműködött
fiscus	az állam tulajdonában lévő birtokok bevételeiből származó jövedelem
placitum generale	főtisztviselők és a király fő hűbéreseinek tanácsa
vasalli regis	fő hűbéres
professio juris	a jog megvallása, mely szerint az egyén él
capitulare	a frank uralkodók rendelkezése
capitulare per se sribenda	közigazgatási vagy bírói döntés kinyilvánítása
capitulare pro lege tenenda	mindenkire kötelező
capitulare legibus adenda	a régi szokásjog helyett valami új törvény
capitulare missorum	vidéki közigazgatás ellenőrzésére kiküldött missusoknak adott utasítás
vicecomes	a gróf helyettese, a király nevezte ki
missi comitis	a gróf kiküldöttjei, melyek az alsóbb tisztviselőket ellenőrizték
descensus	a beszállásolás joga
markgraf, comes marchae	örgróf
missi dominici	az úr küldötte, kiküldött királyi ellenőr
missiaticum	a felügyelt terület

Bizánc

rhomaiosz	a bizánci polgárok nevezték így magukat, vagyis rómainak
dynatos	nagyobb beneficiális földdel rendelkező birtokos
prónia	nem igazi birtokadomány, tulajdonosa csak a terület jövedelmét, adóját kapja meg
epibolé	kollektív adóztatás
georgosz	saját földbirtokkal rendelkező kisbirtokos, csak adót fizet, nem katonáskodik
sztratióta	saját földbirtokkal rendelkező kisbirtokos, adót nem fizet, de katonáskodik
aporosz	szabad mezőgazdasági bérmunkás
mortiesz	idegen földet használó és járadékot fizető szabad paraszt
ergaszterion	városi iparosok testülete
idiotész	vidéki iparos
imperator	császár
despotes	trónörökös
krizma	szentelt olaj
basileus	császár
izaposztolosz	az apostolokkal egyenlő
theothoktosz	Istentől megkoronázott
cezaropapizmus	világi hatalom döntési joggal bír egyházi ügyekben
nomokánon	törvény, melyek révén a világi uralkodó dönt egyházi vitákban
caesar	második ember a birodalomban
prefectus pretorio	a 8. sz-ig a központi kormány kontrolljáért felelt és az adókért
magister officiorum	az udvari adminisztráció feje, birodalmi titkárság vezetője, hadüzenetek intézője, hírközlés-, posta felelőse, szertartásmester
principes	a magister officiorum segítője
agentes in rebu	a hírszolgálat, titkos ügyek intézője, belbiztonság feje
questor sacri palatii	a császári konzisztoriumban az igazságszolgáltatás elnöke, felel a jogalkalmazásért, a császár elé kerülő kérelmekért

scrina	iratokat előállító iroda
magistri scrinorum	a scrina vezetői
comes sacrarum largitionum	adó, nemesfém, vám, fiscus ügyeiért felelős főhivatalnok
comes rerum privatum	a császári magánvagyon gazdálkodásáért felelt
scellarius	kamarásmester, a császári magánvagyonért felelt, később a comes sacrarum largitionum-ot váltotta
papias	a császár egy palotájának vezetője
provestiarius	a palota kincstárának vezetője
praepositus	a szertartások felelőse
parakoimomenos	ajtonálló eunuch
főpostamester	levelezés felelőse, később külügyminiszter
logothete	a főpostamester későbbi (balkáni) neve
syncellus	az udvar egyházi ügyeinek intézője
prefectus urbi	a város kormányzója
epharchos	a pefectus urbi későbbi neve
kritai	egyéb hivatalnok juriszdkciós joggal
sekretikoi	egyéb hivatalnok juriszdkció nélkül
symponos	pénzügyi hivatalnok
quaesitor	pénzügyi hivatalnok
quaestor	a quaesitor dolgozója
démosz	ipari kereskedők testülete
thema	katonai területi rendszer
strategoi	a thema vezetője
sixeresion	a fizetés egyik módja, ellátás vagy szolgáltatás
roga	a fizetés egyik módja, pénzbeli juttatás
hivatali ruházat	a fizetés egyik módja
tagmata	zsoldos hadsereg
miszthiosz	részes művelésre vállalkozó mezőgazdasági bérmunkás
aerikon	városnak fizetett adó
earvée	közmunka

Egyház

patriarcha	a praefectura élén álló pap
metropolita	érsek, a diocensis élén álló pap
archiepiscopus	érsek, a diocensis élén álló pap, későbbi neve
episcopus	püspök, a provincia élén álló pap
pentarchia	ötösség elve, Róma, Konstantinápoly, Alexandria, Antiochia, Jeruzsálem
imperium Christianum	Nagy Károly birodalma (Krisztus birodalma)
renovatio imperii	a birodalom megújítója
eigenkirche	magánegyház (germán felfogás)
rex et sacerdos	király és klérikus
triregnum	tiara
pedum rectum	pásztorbot
adoratio	lábcsók
ottonánium	962-ben I. Otto, a pápa csak a császár engedélyével megkoronázható, és el kell tűrni a Vatikánban a császári megbízottakat
canonica electio	egyháziak választják az egyháziakat
dictatus pape	1074, VII. Gergely, a császárt a pápa leteheti, ha az alkalmatlan, csak a pápa használhat császári jelvényeket
potestas in spiritualibus	két kard elmélet, a lelki hatalom a pápánál van
potestas in temporalibus	két kard elmélet, a világi hatalmat a pápa adja tovább a földi uralkodónak
potestas directa	a vétők egyház általi elítélése
consiliarismus	a zsinat elsőbbsége a pápai hatalom felett
primus inter pares	(a pápa) csak tagja, de nem feje (az egyháznak)
landes-kriehenregiment	a pápi joghatóság behelyettesítése világgival
saecularisatio	az egyházi vagyon világi kezelése
ravennai exarhátus	22+5 város (Pentapolis), Róma és környéke, Toscanai őgrórság
curia romana	a pápai központi szervek együttes neve
dataria apostolica	főbb bírói testület
sacra rota romana	főbb bírói testület

cancellaria apostolica	ügyiratok, levéltár kezelése, élén a vicecancellariussal
constitutiones egidiane	1357, a Patrimonium Santi Petri (pápai birodalom) kormányzati megoldásait ebben véglegesítették
camerlegno	kamarásmester, állam irányítója, pápa főtanácsadója, hadvezér, irodavezető, kincstárnok, interegnum idején a pápa helyettese
vicecamerlegno	alkamarásmester, Róma város irányítója
secretario	a camerelegno utóda a 18. sz-tól
rektor	valamely tartomány irányítója, egyházi perben jurisdictio nélkül
gubernator	tartományi vezető
legatus	tartományi vezető
vicarius	tartományi vezető
procurator fisci	a szentszék jogait védte a tartományban
marsall	a bírósági ítéletek végrehajtásáért felelt
domini de camera	a kincstár vezető testülete 9 fős, élén a dékánnal
consiliarii	pénzügyi tisztviselő
assistens camere	pénzügyi tisztviselő
congregatio	kollegális működésű testület, élén bíborossal
CIC	Corpus Iuris Canonici, kánonjogi gyűjtemény 1573

Városok

burgus	város
cite	város
lucus	város
urbs	város
civis	városlakó
bürger	városlakó
zunfte	céh
guilds	céh
advocatus	tisztartó
schöppen	esküdt
maiores	esküdt
schulheeis	bíró
comune	önkormányzat
senator	tanácsos
magistratus	városi tanács
senatus	városi tanács
signoria	9 fős testület Firenze élén
prior	a testület tagja
gonfaloniere	Firenze köztársaság zásztartója
podeszta	firenzei főbíró
doge	Velence választott vezetője

Hűbériség, rendiség

vassus	vazallus
vazallus	vazallus
freiherr	gróf, báró
mittelfrei	köznemesség
commendatio	felajánkozás a hűbérúrnak
comitatus	a király szabad harcosokból álló kísérete
consilium	tanácsadási kötelezettség a feudumért cserébe
auxilium	a hűbérúr katonai erővel történő megsegítésének kötelezettsége
feudum femininum	női hűbér, pénzben váltotta meg, vagy mást küldött maga helyett katonáskodni
terra condominiuma	földesúri birtok melyet felszabadított szolgák ill. utódaik műveltek, beszolgáltatási kötelezettségük volt és a földet el nem hagyhatták
allodium	földbirtok lásd terra condominiuma
terra mansionata	ua. mint a terra condominiuma, csak művelője szabad
mansin	földterület
corporatiok	részek, sejtek, amiből az egész felépül
unio	rendi szövetség Erdélyben

confoederatio	rendi szövetség Lengyelországban
hermandad	rendi szövetség Spanyolországban
litrados	ügyek előkészítője a spanyol abszolútizmusban
consulta	tervezett királyi döntés a spanyol abszolútizmusban
audincia	kormányzótól független gyarmati igazságszolgáltatás ügyeinek intézője

Oroszok

druzsia	fejedelmi kíséret
holop	rab
knyáz	fejedelem
velikij knyáz	nagyfejedelem
intronizáció	trónraültetés
voloszty	egy területről befolyt javak
otcsina-elv	atyai birtokot a fiú vaszi át, kivéve fejedelemség
vecse	a törzs szabad tagjainak gyűlése
járlík	a kántól kapott elismerő levél
opricsnyina	a cár harcos híveit, letelepítette és velük verte le a bojárokat
zemszkij szobor	rendi gyűlés
bojárfiak	szabad, udvari szolgák
dvorján	udvari nemesek
pomescsik	földadomány
zemscsina	elvett birtok helyébe adott más terület neve
oprishnyikok	a cár harcos dvorján hívei
bojár-duma	tanács, a nagyfejedelem állandó tanácsa
szunyebnyik	törvény
prikáz	rendelet
prikázok	Kormányzások
mjesztnyicsesztvo	születés alapján betöltött pozíció, alsó felett csak magasabb rendű lehetett
knyázizgoj	az, akinek nem sikerült volosztyot szereznie

Ottomán

aszkeri	katona rend
kul	szolga (a szultán népe)
kapi kuluk	a Padiisah katonai rabszolgái
pendzsik	ötöd
devsirme	gyerekadó
adzsemi oglánok	képzetlen fiúk
csikma	janicsár felvételi ceremónia
ics oglán	belső szolgálati apród
kapu-díván	a kapunál üléselő diván
díván	birodalmi tanács, az államigazgatás központi szerve
szerdári	parancsnoki
szeraszkeri	főparancsnoki tisztség
csausz	kijelölt diplomata
defter	jegyzék
defterdár	penzügyi ügyintéző
rája	másvallású
vojnyukok	újonnan meghódított területek, régi katonai egységei lettek félreguláris alakulatok
vlachok	újonnan meghódított területek, régi katonai egységei lettek félreguláris alakulatok
martalócok	újonnan meghódított területek, régi katonai egységei lettek félreguláris alakulatok
irszálijje	küldemény, a tartományból befolyt jövedelem a központba
alajbég	tartományi katonai vezető, a begler és szandzsákbég helyettese
szpáhik	lovas katonák
dizdárók	várőrség katonái
kapudánok	a folyami flotta irányítói
defrer emini	a javadalombirtok ügyeit intézte
kenéz	a keresztény ügyek intézője, szerb területeken

primikür	a keresztény ügyek intézője, szerb területeken
kodzsabasik	a keresztény ügyek intézője, bolgár és görög területen
mazul	várakozási állomány
adzsemi odzsak	újonc csapat

Feudális jog

korai feudalizmus

asylum	bizonyos bűncselekmények elkövetői mentességet élveztek ha egyházi objektumba menekültek
lex salica	a legkorábbi frank joggyűjtemény
lombarda (libri fedorum)	X. sz.-ban kiadott feudális tulajdonjog rendszerét foglalja össze
ruszkaja pravda	orosz igazság, XI. sz.-ban összefoglalja a szokásjogi és fejedelmi szabályokat
elkogé	VIII. sz. bizánci, görög nyelvű jogforrás, 4 törvénykönyv kivonata, császári rendeletekkel kiegészítve
nomosz georgikosz	az eklogé katonai, mezőgazdasági és tengerészeti kiegészítésekkel ellátott kiadása
prokhiron	az eklogé utóda
epanagoge	a prokhiron folytatása
bazilika	Bölcs Leo által kiadott, IX. sz-i gyűjtemény
synatga	Photios pátriarka által kiadott nomokánonok joggyűjteménye
liber ludiceum	spanyol joggyűjtemény
fuero juzgo	spanyol joggyűjtemény
curia regis	királyi udvar
chrysobulla	bizánci kiváltságlevél É-Balkánon az egyháziak kapták ill. másolták

virágzó feudalizmus

elbalagi jogkönyv	a német lovagrend számára készült lengyel szokásjogi gyűjtemény
parlament	bíróság Franciaországban
olim	párizsi bírósági anyagok gyűjteménye 1254-től
radomi sejm	lengyel rendi gyűlés
nieszawai és piotrkovi statutum	III. Kázmér lengyel király jogforrásai, valamint büntetőjogi és büntetőeljárás gyűjtemények
konstitutiok	lengyel törvények
common law	angol bírósági precedens jog
wirt	angol bírósági döntés
year book	angol évkönyvek, bírók, ügyvédek, jegyzők által leírt érdekesebb esetek gyűjteménye
receptió	idegen jog (római) átemelése a nemzeti jogba, Barbarossa - majd II. Frigyes tette császári joggá
intézményesített receptió	egyetemen, városi jogban való alkalmazás
coutume	francia uralkodó szokásjog, a római jog csak kiegészítés hozzá
in complexu	minden területre kiható (receptió)
statutum	területi közösségek (város, megye) gyűlésein alkotott jog
magna carta libertatum	Anglia, 1215 Földnélküli János által kiadott oklevél, kereskedelmi, egyházi, ellenállási jog, ellenőrző szervek
heriot	Angliában, átörökítési illeték
petition	kérések melyet az angol uralkodónak átadnak
bill	angol törvényjavaslat
act	az angol király és parlament közös munkája
constitutiones regni siciliae	1231, II. Frigyes Német-római uralkodó által kiadott, normann, longobárd, római jogi tartalmú tv.
maiestas carolina	1358 IV. Károly cseh király által kiadott joggyűjtemény
szabornoje ulozsennyije	1649 utolsó orosz rendi gyűlésen kiadott joggyűjtemény

feudális abszolutizmus

ordonnance	francia törvényerejű királyi rendelet
code noir	XIV. Lajos által kiadott büntető, eljárás, belkereskedelmi, tengeri jogokat összefoglaló kódex
code savary	1673, francia belkereskedelmi kódex
code de la marine	1681, francia tengeri kereskedelmi kódex
clausula salvatoria	a régi jogszabályok hatályban maradása, a N-r. birodalomban CCC hatására
Allgemeines Landrecht	általános tartományi jog
nakaz	II. Katalin orosz uralkodó kodifikációs próbálkozása
pravilák	havasalföldi és modvai joggyűjtemények, bizánci alapokon
statue of uses	1535 VIII. Henrik parlamenti tv-e a földbirtokjog alapja

Bíró és per

korai feudalizmus

aeldorman	az uralkodó által kinevezett tisztviselő a helyi szervezet élén
comes	az uralkodó által kinevezett tisztviselő a helyi szervezet élén
sztaroszta	az uralkodó által kinevezett tisztviselő a helyi szervezet élén
scabini	esküdt
per	vita a sértett és a sérelmet elkövető között, megfelelő hely, idő, társak, jogmegtalálás
virágzó feudalizmus	
apellatio	fellebbezés
pair bíróság	francia 6 főúr és 6 egyházi, királyi főbíróság, később beolvadt a Parlamentumba
magisterek	ítélőmesterek
prevot	helyi előljáró, igazgatás feje, bíró
bailli	a prevot felügyelője
senechal	a prevot felügyelője, dél-franciaországban
cas royaux	kiemelt, királyi ügyek, a legsúlyosabb ügyek melyek a királyi bíróságra tartoznak
court of exchequer	kincstári bíróság, kincstári perekben járt el
common pleas	polgári peres bíróság
king's bench	királyi tábla, büntető perekben járt el, a common pleas fellebbezési fóruma
impeachment	fej és jószágvesztő ügy, fellebbezés ekkor a Lordok házához
jury	12-13. sz.-ban a királyi kiküldött által kihallgatott helyi szavahihető emberek
nagy jury	a grófság 12, a falu 4 legkiválóbb embere mond véleményt arról, hogy kik a gonosztevők a grófságban
kis jury, ítélő jury	a 13. sz.-tól a századkerület és a falvak lakóiból választott testület, mely részt vett az ítélkezésben
gentleman born	nemesi születésű, békebíró, a XIV-XIX. sz-ig hatásköre bővült
iustitarius	német birodalmi főbíró
reichsammergricht	birodalmi kamarai törvényszék, ellenőrzési és semmitési jogköre volt
assizák	eljárás, a század 12 a falu 4 legjobb emberének a véleménye, h ki bűnöző ez a testület a nagy jury
feudális abszolutizmus	
contitutio criminalis carolona	1532, N-r. Birodalomban, V. Károly idején adták ki, eljárásjog, büntető anyagi jogot tartalmazott
intendáns	Franciaországban, büntetőügyekben az uralkodó tájékoztatása, Párizsban rendészet
tutela	az intendánsok gyámkodása az önkormányzati tisztviselők és a lakosság közötti vitákban
cour de cassation	francia semmitőszék
oberste justizstella	osztrák legfelsőbb bíróság
lettre de cachet	pecsételt levél, mely révén a francia uralkodó beavatkozott konkrét ügyekbe
act of settlement	angol tv. a bírót a végrehajtói hatalom nem távolíthatja el, csak jogerős ítélet esetén, fizetés nem csökkenhet

Feudális magánjog

mundium	védelem, formái: atyai, férji, gyámi
morganatikus házasság	balkézre kötött házasság, a feleség az őt megillető vagyonjogról lemond, főleg Itáliában
méttier reglé	szabályozott céh
métier juré	saját esküdtszékekkel rendelkező céh
roles d'oleron	tengeri kereskedelmi kódex, III. Edvard adta ki a 14.sz-ban
hanza	konföderáció, liga, kell hozzá: lakhely, születési jog, saját üzlet
code de la marin	1681, Colbert által összegyűjtött kis tangeri útmutató
terra salica	a szabadok teljes tulajdonképessége, a frankoknál
arimannia	a szabadok teljes tulajdonképessége, a longobárdoknál
folcland	a szabadok teljes tulajdonképessége, az angoloknál
heribannum	a szabadok ajándéka az uralkodónak, később rendszeres hadiadó
meier	majoros, szolga aki a nemesi háztartást gondozza
villici	a többi szolgát felügyelő szolga
vogt	a mark vezetője, bírói széken elnök
hitbér	házasságkötéskor a férj adta a feleségnek
morgengabe	házasságkötés után adott ajándék a férjtől a feleségnek
parentilla	germánoknál a rokonság megjelölése
freoman	Közszabad
ealdor	Vezető
bauer	a várak és városok keletkezése után a földön maradottakat jelenti
mundeburdium regis	a király mundiuma az árvák fölött, általában valamely főtiszt vagy bíróság gyakorolta

Büntetőjog

kompozíció	kárpótlás
vogelfrei	szabad madár, ha a nemzetség se tudta kifizetni a vérdíjat, az egyén kitaszított lett, bárki elfoghatja, megölheti
fredus	békepénz, amit a bíróság kap a jóvátétel összegéből
zufall-casu	véletlenül, gondatlanságból elkövetett bűntett
pax dei	Isten békéje, magánharcok tiltása
acht	levelesítés, eleinte élet és vagyonelkobzás, később megválthatóvá vált
subsidiarius	kiegészítő jellegű, a CCC-re értékék a helyi szokások mellett
sanctio criminalis josephina	1787 II. József büntetőjogi reformkódexe; nemesekre is, nincs felségsértés, vagyonelkobzásnál maradjon vmi a feleségnek
qualifikált	büntetési forma az SCJ-ben, súlyosabb
privilegizált	büntetési forma az SCJ-ben, enyhébb
toscanai törvénykönyv	II. Lipót tv könyve; nincs halálbüntetés, tortúra, felségsértés és vagyonelkobzás; van hatalommal visszaélés, kárpótlás, maximálás, elévülés, börtönhigiénia

Kánonjog

jus ecclesiasticum	állami egyházjog, az állam által alkotott az egyházra vonatkozó joganyag
jus canonicum	az egyház saját magára alkotott joga vagy olyan külső jog amit az egyház elismer
vulgata	a Biblia alexandriai változata, a katolikusok által elismert, a reformátusok a jeruzsálemi ismerik el
traditio apostolica	egyházi szokásjogok összefoglalása
Syntagma Canonum	az ortodox egyház által elismert joggyűjtemény
dekretálisok	pápai oklevelek
I. Codex Iuris Canonici (I. CIC)	1917, másnéven Codex Pii Benedicti vatikáni egyházjogi gyűjtemény
Codex Iuris Canonici (CJC)	1582 XIII. Gergely egyházjogi gyűjteménye
II. Codex Iuris Canonici (II. CIC)	1983
Codex Iuris Canonici Orientalis (CICO)	Minden keleti egyház amely elismeri a pápa egyházfőségét, a rájuk vonatkozó joganyag
Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium	1990, a keleti egyházak új jogkönyve
mere spirituales	tisztán egyházi ügycsoport
mixtae causae	vegyes ügyek csoportja, pl. házassági per
placet	tetszik jelzés, az uralkodó jele arra nézve, h a bulla nem ütközik a helyi jogba, így kihirdethető
jus strictum	szigorú jog
jus aequum	méltányos jog
miseracordia	könnyörületesség
jus connubium	házassági jog
matricula	egyházi házassági anyakönyv
separatio a thoro et mensa	ágytól és asztaltól való elválás, különélés, de vagyoni közösség megmarad, tilos az új házasság
in foro intero	egyházi bűn
in foro externo	világi bűn
poenae medicinales	csak a klérusra kiszabható büntetés javító szándékkal
poenae medicinales excommunicatio	kiközösítés
poenae medicinales excommunicatio major	kiátkozás, ünnepélyesen kihirdetve
poenae medicinales excommunicatio minor	egyházi hivatalokra való átmeneti képtelenség, ill. szentségek kiszolgálásának tilalma
anathema	kiátkozás
poenae medicinales interdictum	egyházi tilalom, de a leglényegesebb cselekményeket pl. keresztelés engedi, istentisztelet csak zárt helyen áldozás nélkül tartható
poenae medicinales suspensio	az illető egyházi személyt eltiltják egyes hivatalok gyakorlásától
poenae vindicativae	bármely egyháztagra kiszabható büntetés javító szándékkal
infamia	szentelt földbe temetés tilalma
apostasia	hitehagyás
haeresis	eretnekség
schisma	pápától való elszakadás
blasphemia	istenkároklás
superstitio	babona
sacrilegium	isteni tv megsértése, szent dolgok elrablása
simonia	egyházi tisztségek pénzért árusítása

Mohamedán jog

dzsihad	szent háború, célja a hitetlenek világának leigázása
fetva	a mufti véleménye arról, hogy jogos e a háború
Korán	a mohamedán jog alapforrása a muszlimok Bibliája, a próféta kinyilatkoztatásait tartalmazza
szunnah	jogforrás, hagyományt jelent, a prófétát kísérők elbeszéléseit tartalmazza
idszma	jogforrás, elismert jogtudósok állásfoglalását tartalmazza
kijas	analógián alapuló precedensjog
kánun	szultáni törvény
ulemák	vallási, vallásjogi tisztviselők; 3 csoportjuk: müderriszek, jogászok, templomi tisztviselők
müderriszek	tanárok
kádi	jog magyarázója
mufti	jog magyarázója
imám	vallási vezető
müezzin	vallási vezető, ő hívott fel imátkozni
dervisek	szerzetesek
kilidzs	szabja, egységnyi hozamú földterület és egy katonát értettek alatta
dirlik	létalap
mülk	örökölhető magánbirtok, de minden új uralkodó megerősíti a tulajdonosát, nem lehet ez: vár, város, bánya, kikötő
vakuf	vallási célra adományozott birtok mentes az adó alól és használata örökre szól
timár	tulajdonjog nélküli birtok, 20000 akcse alatt, 3000=lovas, 6000=birtokos, szolga 2 lovas, +3000=újabb lovas
ziámet	2000 fölött, 9000 akcséknként 1 lovas katonát kellett kiállítania
hász	szultáni, beglerbégi 650.000-1.200.000, szandzsákbégi 100.000 fölött, defterdári 600.000-ig, janicsár aga 500.000-tól